

IN MEMORIAM

PROF. EMER. DR. BODÓ IMRE

(1932-2023)

Bodó Imre 1932. október 4-én született Budapesten. Édesapja, id. Bodó Imre az örkénytábori Lovaglótanár-képző Intézet katonatisztje és tanára volt.

A budapesti és az örkénytábori általános iskolái után a Kőszegi Hunyadi Mátyás Katonai Alreáliskolában („Cögerei”) és a budapesti piarista gimnáziumban (Gymnasium Scholarum Piarum); utóbbiban tett 1951-ben kitűnő eredménnyel érettségi vizsgát. A második világháborúban, mint diák Németországban amerikai hadifogságba került, de – habár erős fagyásokkal – szerencsésen hazajutott onnan.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetemen 1956-ban kitüntetéses mezőgazdasági mérnöki diplomát szerzett. A kizárástól kiváló tanulmányi eredménye mentette meg, mert származása miatt el akarták távolítani az egyetemről. A forradalom alatt gyakornokként, a forradalom alatt a harci cselekményektől távol az egyetem herceghalmi gyakorlógazdaságában dolgozott, ennek ellenére, az 1957-es megtorlás során, koholt vádak alapján, erőszakot sem nélkülöző vizsgálati fogságba vetették, – ahonnan ugyan bizonyíték híján kiengedték és az eljárást megszüntették, de állását elvesztette, a fővárosból kitiltották, nem volt lehetősége kutatási vagy oktatási területen elhelyezkedni.

Igy mezőgazdasági üzemekben kapott állást. 1961-től a Hortobágyi Állami Gazdaságba, ahol kezdetben a szarvasmarha tenyésztésért felelős állattenyésztő beosztást kapta. Végül a főállattenyésztői munkakört töltötte be. 70 ezer hektáros területen 4000 szarvasmarha, 7500 juh, 800 ló (benne a nóniusz törzsménes), 600 koca és szaporulata, több milliós létszámú baromfi (tyúk, kacsá, gyöngytyúk, liba) termelése tartozott irányítása alá. A Magyar Szocialista Munkáspárt az '50-es évek végén elrendelte, hogy a magyar szürke marha tenyésztését fel kell függeszteni; ennek szellemében minden bikaborjút vágóhídra küldeni parancsoltak, és elrendelték a tehének szovjet kosztromai fajtával való átkeresztelését. Ez a magyar szürkemarha fajtatiszta tenyésztésének végét jelentette volna. Bodó Imre, akkor, ezt az utasítást nem hajtotta végre, noha a szabotázs még a hatvanas években is főbenjáró bűnnek számított. A gulyások segítségével, akik előtt szakmai hozzáértése és emberi kiállása folytán hamar nagy tekintélyt szerzett, sikerült nyolc bikaborjút elrejtetni, azaz a tenyésztés számára megmenteni. Szó szerint igaz az az anekdota, hogy az illegálisan beállított Morgó nevű bika még tenyésztésben volt, amikor a kosztromai keresztelésre parancsot adó vezető már nem volt hivatalban. Amikor a pártban végül az 1960-as évek második felében új szelek kezdtek fújni, mégiscsak újrakezdték volna a magyar szürke fajta tiszta vérben való tenyésztését. Ekkor egy, de az Állami Gazdaságok Országos Központjában, Budapesten szervezett megbeszélésen kiderült, hogy egyetlen szürkét tenyésztő gazdaságban sincsenek már bikák. Drámai jelenet volt, amikor a hátsó sorban

felállt Bodó Imre, hogy Hortobágyon bizony van még nyolc bika. Sikerült neki ama döntést kiharcolnia, hogy 200-as létszámú tehénállomány is megmaradhasson tiszta vérben. A ma hungarikumként számontartott, és több, mint 10 000 állatot számláló magyar szürke állomány mind ennek a nyolc bikának az ivadéka!

Bodó Imre 1971-ben hét gyermekének könnyebb iskoláztatása érdekében munkahelyet és munkakört váltott.

Először a herceghalmi Állattenyésztési Kutatóintézetben a lótenyésztési osztályon helyezkedett el, majd bekapcsolódott a húsmarhatenyésztés hazai megindításának munkájába, 1978-tól szaktanácsadója lett a szarvasmarhatenyésztő szövetkezetek TAURINA néven működött közös vállalkozásának.

Horn Artúr akadémikus meghívására 1975-ben került az Állatorvostudományi Egyetem Állattenyésztési Tanszékére, ahol 1984-ben egyetemi tanárrá nevezték ki. Nyugdíjazásáig a tanszék vezetője volt, részvételével indult meg az állattenyésztés angol nyelvű oktatása is. Egyetemi előadásait nem csupán a tárgyi tudás, hanem a megélt szakmai gyakorlat és tapasztalat tette egyedülállóan vonzóvá, diákjaival való barátián közvetlen kapcsolatát pedig hitelessé.

1998-tól a Debreceni Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési és Takarmányozástani Tanszékén adta át tudását és tapasztalatait, valamint oktatási területe itt is az általános állattenyésztésre, szarvasmarha-, ló- és kutyatenyésztésre, valamint a génmegőrzésre terjedt ki. Tíz éven át a doktori iskola vezetője volt.

Egyetemi doktorátust a magyar szürke marha tenyésztésének kérdéseiről írott értekezésével szerzett 1967-ben. Kandidátusi címet a lótenyésztés populációgenetikai kérdéseivel kapcsolatos dolgozatának megvédéséért kapott 1977-ben, akadémiai doktori munkáját pedig 1991-ben védte meg Géntartalékok megőrzése az állattenyésztésben címmel. Díszdoktorrá 1995-ben avatták a Debreceni Agrártudományi Egyetemen.

Tudományos érdeklődésének középpontjában a különböző háziállatfajok nemesítési kérdésein felül elsősorban a genetikai sokféleség leírása és védelme állt. Angol, francia és német nyelven előadó és vitaképes volt.

Különböző nyelvű publikációinak száma hatalmas (8 könyv, 10 könyvfejezet, 40 folyóiratcikk, 100 feletti közlemény). Szerzői közösségben megjelent fontos munkája a Genetic Conservation of Domestic Livestock (1992), a Conservation Genetics of endangered horse breeds (2005), illetőleg a Der Lipizzaner im Spiegel der Wissenschaft (2011). Nemzetközi szakmai elismertségét tükrözi, hogy többek között felkérték a negyedik alkalmazott genetikai világkongresszus (Edinburgh, Skócia, 1990) génforrásokkal, genetikai tartalékokkal kapcsolatos vitaülésének szervezésére és azon előadás tartására. 1995-ben a hasonló témájú tsukubai (Japán) nemzetközi konferencia bevezető előadását tartotta. Az ötödik alkalmazott genetikai konferencián (Guelph, Kanada) felkért társszerzője volt az Európáról szóló beszámolóinak. Kezdeményezője volt egy sikeres INCO-COPERNICUS pályázatnak (osztrák, szlovén és svájci egyetemek együttműködésével), amelyben az állattenyésztési és molekuláris genetikai paraméterek együttes használatával történt a genetikai sokféleség feltárása a lipicai fajtán belül.

A hazai gyakorlattal állandóan élő kapcsolatot tartott. Bodó Imre elévülhetetlen, s legnevezetesebb érdeme páratlan nemzeti értékünk, a magyar szürke szarvasmarha fajta megmentése. Amint 1991-ben megkezdődhetett a hazai állattenyésztő egyesületek szervezése létrehozója és első elnöke lett a Magyar

Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületének, 2012-től pedig örökös elnöke. Szintén első elnöke (2010-től tiszteletbeli elnöke) a Furioso North Star Lótenyésztő Egyesületnek.

Elnökségi tagja volt a Magyar Állattenyésztők Szövetségének (MÁSZ), valamint 2008 és 2017 között elnöke, majd tiszteletbeli elnöke a MÁSZ Állattenyésztés-történeti Szakbizottságának.

Az itthoni tevékenységen kívül különböző nemzetközi szervezetek munkájából is tevékenyen kivette a részét. 1982-től, annak megszűntéig, 1992-ig tagja volt a FAO Expert Panel for Conservation of Animal Genetic Resources szervezetnek, amely világszinten foglalkozott a veszélyeztetett háziállatfajták megmentésével.

1985-től 2000-ig tagja volt az Európai Állattenyésztők Szövetsége keretében működő, az európai kontinensen meglévő genetikai sokféleség nyilvántartását és megőrzését célul kitűző munkacsoportnak.

1986-1992-ig alelnöke volt az Európai Állattenyésztők Szövetsége Lótenyésztési Osztályának. 1985-1990-ig a Nemzetközi Lipicai Tenyésztő Szövetség (LIF) tenyésztési bizottságát vezette, az 1990 és 1994 közötti időszakra pedig ennek elnökévé választották.

1991-től igazgatósági tagja volt a Budapesten megalakult – az egész világra kiterjedően tevékenykedő – Rare Breeds International NGO szervezetnek.

1997 decemberében a SAVE (Safeguard of Agricultural Varieties in Europe) igazgatóhelyettesévé és intézőbizottsági tagjává választották. E szervezet Európában foglalkozik a ritka és pusztulófélben lévő háziállatfajták, valamint növénytermesztési és kertészeti értékek feltárásával és megmentésével.

Kezdeményezője volt a környező országok együttműködését szervező DAGENE (International Association for the Conservation of Animal Breeds in the Danube Region) egyesület létrehozásának; ennek 1989. évi megalakulása óta előbb alelnöke, 1998 és 2010 között elnöke, majd tiszteletbeli elnöke volt.

Számos kitüntetésben részesült: Újhelyi Imre Díj, Nagyváthy János Emlékérem, EAAP Distinguished Service Award, Pro Natura Emlékérem, Horn Artúr-díj, Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje, Pro Scientiis Agriculturae Debrecen, Akadémiai Díj, Konkoly-Thege Díj, Életfa Díj, Életfa Emlékplakett ezüst fokozata, Jánosy Andor-díj, Kozma Ferenc-díj.

Mai korunkban példa nélküli, hogy közel két évtizedes „gumicsizmás” gyakorlati munka után bárki ilyen sikeres legyen a tudományos pályán, s ugyanakkor egy pillanatra se szakadjon el egykori gazdatársaitól s a szakma mindennapi gondjaitól. Bodó Imre derűlátása, szorgalma, munkabírása nélkül mindez elképzelhetetlen lett volna. Mi más adhat ehhez erőt, mint az erős hit és a szerető család. Bodó Imre az Új Ember egy korábbi számában a következőket írta. „Ehhez pedig áldozatvállalás kell. Ezt a fogalmat sokan elavultnak tartják. Pedig e nélkül nem lehet a társadalom fejlődését elképzelni. Ráadásul nincs is szó igazán nagy áldozatról. Az élet boldogságát nem a pénz, hanem az öröm adja. A szülők számára a gyerekek nagyobb örömet jelentenek, mint amit pénzzel meg lehet szerezni. A földi életben nagyon fontos az öröm, a boldogság. Erre törekszik valamilyen formában mindenki. Biztos, hogy a pénz is tud örömet szerezni, ez azonban nem hasonlítható ahhoz, amit egy-egy gyermek tud nyújtani a szülőnek. Sajnos, sokan csak későn vagy sohasem ébrednek rá erre az igazságra. Pedig ezen a ponton az egyén és a nemzet igazi érdeke találkozik.”

90. születésnapja alkalmából ünnepélyes keretek között köszöntöttük Bodó Imrét az Állatorvostudományi Egyetemen. „Az első önálló állattenyésztési tanszék alapításának 150 éves évfordulója (1973-2023) alkalmából rendezett ünnepi ülésen, november végén már nem tudott személyesen megjelenni. Bodó Imre professzor emeritus, az Állattenyésztési Tanszék nagyhírű professzora, kiváló állattenyésztési szakember 2023. december 18-án, életének 92. évében elhunyt. Temetésére katolikus szentmise keretében 2024. január 11-én Budapesten került sor. Professzorát az Állatorvostudományi Egyetem saját halottjának tekinti. Sótonyi Péter rektor véleményformáló tanítóként, Hecker Walter pedig együttműködő barátként, a gyászmisét bemutató ferences atya pedig olyan oszlopként jellemezte Bodó Imrét, amelyre mindannyian feltekintünk és támaszkodhatunk is. Ő volt az az ember, kedves barát, munkatárs, akire mindig jó érzéssel és tisztelettel gondolunk és emlékét örökre megőrizzük.

Nyugodjék békében!

Gáspárdy András
a MÁSZ Állattenyésztés-történeti Szakbizottság elnöke